

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NEVELÉS - OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A „Népnevelők pesti- s a kisdnednevelők országos egyletének“, az „Egyetemes tanítógyűlés 50-es bizottságának“, a „Budapesti tanítótestületnek“, az „Eötvös-alapgyűjtő központi bizottságnak“, a Czegléd-vidéki — s több tanítóegyletnek rendes közlönye.

Felelős szerkesztő: **Lakits Vendel.**

Megjelenik e lap minden szombaton. Előfizetési ára: Egész évre 4 frt., félévre 2 frt. negyedévre 1 frt. Hirdetések petit soronként 10 krral számíttatnak. Kéziratok a szerkesztőhöz (Józsefváros, muzeumutca 4. sz.) Előfizetési pénzek, reklamátiók sat. V o d i a n e r F. kiadóhoz (belváros, megyeháztér 9. sz.) küldendők.

A fölvéti vizsgálat.

Jogosult panaszokat hangoztattak s alapos érvek hozattak föl körünk-
ből azon szokás ellen, hogy némely középtanodába csak azon esetben veszik
föl még a *kellő* minősítvényü népiskolai bizonyítványt felmutatni képes nö-
vendéket is, ha ez sikerrel letette volt a fölvéti vizsgálatot az illető közép-
tanoda vizsgáló tanárai előtt; kik olykor ugyanazon város népiskolái között
sértő különbséget is szoktak tenni azáltal, hogy belátásuk és tetszésök
szerint pl. az X. népiskola növendékeitől megkövetelik a fölvételi vizsgálatot
s az Y. iskolából kikerült növendékeket vizsgálat nélkül írják be az anya-
könyvbe.

Ezen utóbbi eljárást, mely, midőn az egyik tanintézetet talán épen
érdemén fölül kiemeli, akkor a másikat ellenkezőleg épen méltatlanul sujtja,
szeliden legyen mondva, kissé illetéktelen biráskodásnak tartottuk mindig;
mert magyarázni is fölösleges a belátással biró szakembernek, hogy a föl-
vétí vizsgálatok után indulva *csupán*, miért nem lehet valamely tanodának
minemőségére következtetést vonni, miért nem szabad valamely tanintézetet
megítélni?

Azokban, jelenlegi fölszólalásunk tárgyát nem ezen sérelem felemlí-
tése képezi, mely tulajdonképen ma már nem létezik, miután meg van szün-
tetve a jövőre nézve. Ugyanis a közoktatásügyi miniszterium a középtano-
dákra vonatkozó új rendtartásban meghagyja, miszerint *kivétel nélkül min-
den népiskolából kikerült növendéknek fölvéti vizsgálatot kell letennie*, ha vala-
mely középtanodába beiratkozni ohajt.

Felsőbb helyről van tehát kimondva a fölvételi vizsgálatnak szükség-
szerűsége, a mi annyit jelent: ti népiskolai tanítók, miután nem tesszük föl-
rólatok azon mély bölcseséget, mely annak a megítélésére szükséges, vajjon
az általatok nevelt gyermek elérte-e valóban az illető osztály tancélját; azért
ezt a jogot átruházzuk a középtanodákra!

Bizony, bizony, ezen mélyen sértő bizalmatlansági szavazat lehangoló
hatást fog gyakorolni az összes néptanítókra; különösen pedig azok vehetik
zokon a miniszter újabb intézkedését, a kiknek keblét nemes önérzet hevíti
szent hivatásuknak kifogástalan betöltése iránt.

Kellőképen becsülni tudjuk a közmívelődés minden egyes tényezőjét, s
igy nem ohajtjuk a villongást, a harcot azok között, akik egy és ugyanazon

célnak, a kultura nemes céljának szentelik életök összes tevékenységét. Ha azonban a középtanodai tanárok a népiskola ellen irányzott, szünni nem akaró, alaptalan fölajdulásukkal kivívták maguknak a fölvéti vizsgálatot; ne csodálkozzanak azon, hogy békés természetünk dacára, szoros kötelességünk gyanánt ismerjük el védelmezni a népiskola *igazait*, a népiskola *jogait* azok ellenében, kik jognyirbalásaikkal a népiskolát *szegények iskolájává* szeretnék tenni, a kik a tudományt még mindig egyesek monopoliumává kívánnák tekinteni, s azért dolgoznak öntudatlan módon is az *általános népiskolának azon üdvös eszméje ellen*, mely egyedül lesz majd hivatva arra, hogy a tudományos demokrátiát megalapítsa.

Ugyan mit gondolnak, fog-e a jobb sorsu, vagy épen aristokratikus szülő gyermeke a népiskolába járni akkor, ha csak az előkészítőtől és fölvéti vizsgálat után juthat be a középtanodába? Nem. A népiskolában a középtanodába nem lépő, szegény nép gyermeke fog tanulni maholnap. Ime, így működünk mi demokraták az aristokratia érdekében!

Ez a dolognak csupán egyik árnyoldala. Lássuk most a másikat is, s aztán bátran kimondhatjuk, miszerint a fölvéti vizsgálatok ellenkeznek minden paedagogiai tapintatossággal.

Képzeljük csak el, mily szorongó helyzetbe jut a fölvéti vizsgálat alkalmával az a gyermek, a ki most egy előtte egészen ismeretlen s új körben találja magát egyszerre, ismeretlen társaktól körülvéve s gyakran nagyon is rideg modorral bíró tanárok által kérdeztetve. Szabad-e csodálkoznunk, ha félnékség lepi meg, s zavarodottságában még a jelesebb növendéken is megeshet ilyenkor, hogy ki nem elégitő vizsgálatot tesz.

Valóban szeretnők tudni, mit szólnának azok a fölvéti vizsgálat érdekében olyannyira kardoskodott tanár urak, ha tanítványaiktól *fölvéti vizsgát kívánnának az egyetemen?* (Közbevetőleg legyen mondva, nem is volna oly különös dolog, ha a középtanodai tanárok példáján lelkesülve, az egyetemi tanárok is fölvéti vizsgát követelnének az egyetemen. Mert nagyon szokásos dolog az már a mi mesterségbelieinknél, hogy egyik a másikat szereti vádolni akkor, ha nem megy minden óhajta szerint. Az elemi tanító szidja a kisdédnevelőt, a tanár korholja a tanítót, az egyetemi tanár a középtanodai tanárt okolja s az egyetemi tanárt meg — az élet szokta sokszor vádolni).

Hogy az utóbbi kérdést válasz nélkül ne hagyjuk, meg vagyunk arról győződve, miszerint a fölvéti vizsgálatok ellenében fölhozott érveinknek ismétlését hallhatnók tőlök, pedig a mi az elfogultságot illeti, ez kevésbé szokta meglepni az *ifjút* mint a *gyermeket*.

Csak legyünk tehát méltányosak és igazságosak egymás iránt. A mit nem ohajtunk önmagunknak, azt másoknak se kívánjuk. Lássuk már be egyszer, hogy mindannyian egyenlően fontos tényezői vagyunk a kulturának s egymástól legfeljebb abban különbözünk, hogy a nagy kultur épület létrehozásánál egyikünk az alap lerakásán, a másik a falak fölállításán, a harmadik meg a tető fölillesztésén fáradozik.

Ami pedig a középtanodai új rendtartást illeti, nagyon sajnáljuk, hogy a miniszter ur a fölvéti vizsgálatoknak kötelezővé tétele által oly csapást mért a népiskolára. A népiskola ügyének felvirágzása s különösen az általános népiskola eszméjének érdekében kívánatos volna, ha a miniszteriumban e tekintetben mielőbb jobb meggyőződésre jutnának.

Sretvizer Lajos.

Néhány észrevétel az iskolai takarékpénztárakra vonatkozólag.

(Vége.)

A gyermeki lélek bir azon tulajdonsággal, hogy a körülötte létező tárgyak, a kivüle végbemenő események iránt érdeklődéssel viseltetik. Az érdeklődés szemlélésre, a szemlélés gondolkozásra vezeti a gyermeket. Ez érdeklődésnek azonban mindig saját egyénisége képezi központját, a kellemes hatás mindig önmagára vonatkozik. Ennélfogva minél kellemesebb benyomást gyakorol reá valamely tárgy vagy esemény, annál nagyobb lesz érdeklődése, mely élénkebbé teszi a szemléltetést s ez viszont könnyebbé a gondolkozást. Minden tárgy vagy esemény, mely az érdeklődést kizárja, akadályozza a fejlődést, törpíti a lelket, mert nem képes a szellemnek valódi táplálékot nyújtani.

A józan nevelésnek tehát az a föladata, hogy a gyermek szellemi tehetségeinek fejlesztéséhez oly eszközöket használjon, melyek, legalább részben, képesek a gyermek érdeklődését felébreszteni.

Az érdeklődés azonban épen azért, mivel föltétlenül az egoismussal áll összeköttetésben, igen könnyen ferde irányt vehet. Hogy ez kikerültessék, nem elég csak az érdeklődést költeni fel, hanem szükséges, hogy az hasznos irányba vezettessék.

Midőn a takarékpénztárakat, mint nevelészetit eszközt állítjuk fel, első kérdés: képesek leszünk-e ez intézménynél a gyermekben érdeklődést keltetni fel? A takarékpénztárak apostolainak örömeire kijelentem, hogy igen; bár sajnálattal hozzá kell tennem, hogy ez az érdeklődés veszélyes. És miért?

Általános ismert tény, hogy az ember már a legzsengébb korban, különös érdeklődéssel viseltetik a pénz iránt. Még nem találtam gyermeket, ki négy évnél idősebb korban ne ragaszkodott volna a pénzhez. A tapasztalat arra tanított, hogy vannak gyermekek, kiknek előszeretete a szenvedélyig emelkedett és hogy ezen szenvedély határozottan a szoktatás eredménye.*) Nem kell más, mint hogy ez érdeklődés felköltése tervszerűen vezettessék, elérjük azt, hogy a gyermek tizszer, százszor becsesebb tárgynak kevesebb értéket ad, mint egy krajcárnak. Tetszik önöknek ez a szép siker? Ha igen, ugy ezt minden combinált intézmény létesítése nélkül elérhetik; de nekem, és merem gondolni, hogy velem egyetemben száz meg száz egyéneknek, kik a gyermeki kort szoros tanulmányuk tárgyává tették, nem fog tetszeni.

A pénz értéke nem önmagában, hanem azon célban fekszik, melyre felhasználható; a felhasználás értékét pedig a *miként* szabja meg. A pénz talomra gyűjteni nem elég; *érdem* e takarékosághoz csak akkor fűződik, ha *okosan* használtatott fel. Ahoz, hogy ez történjék, fejlett szellemi élet, józan megfontolás szükséges; különben a pénz iránti érdeklődésnek két ellentétes következménye van: a fecsérítés és fösvényesség. Kedves valaki előtt a pénz, mert általa hajlamait, vágyait kellőképp kielégítheti; vagy kedves, mert létezésében gyönyörűséget talál. A bűnök lajstromában mindkettő egy rovat alá tartozik, Hogy az egyén mindkettőtől megóvassék, szükséges, hogy a gyermek lelkében érdeklődést ébreszszünk mindazon eszmék iránt, melyek

*) Kérem tisztelt olvasóimat, azokat, melyeket a szoktatásról fentebb mondtam, az itt közlöttektől jól különböztessék meg. Ott a takarékoság, itt a pénz iránti előszeretetről van szó.

ért aldozni erény és érdem. És mivel az egoismus magva benne rejlik az egyéni természetben, szükséges, hogy első sorban ez eszméket ébreszszük fel, mert összhang a szellemi életben csak így jó létre.

Az eszmék felébresztése a gyermeki-, kifejtése, megerősítése az ifjúkor feladata. Ennélfogva a takarékpénztárak létesítése az elemi iskolában, hol az eszmék felébresztése képezi az első feladatot, veszélyes. Veszélyes azért, mert a pénz iránt való érdeklődés felköltése által, kifejtett szellemi élet nélkül, táplálékot nyújt az egoismusnak, mely pedig számtalan vétek csiráit rejti magában.

A pénz iránt való érdeklődést tehát fel lehet ébreszteni, sőt fokozni a takarékpénztárak létesítése által, de ezen érdeklődés veszélyes, mert a gyermek korlátolt szellemi élete miatt érdeklődésének hasznos irányt adni lehetetlen.

De azt mondják önök, hogy a takarékpénztár segélyével a szegényebb sorsu gyermeknek segíteni fognak, s ez által már zsenge korban könnyörületességhez szoktatják a gyermeket.

Valóban bámulnom kell azon a zsenge kor szellemi életéből merített gyermekies ítéletet, melyre önök ez idealis következtetést alapíthatják.

Mi az állami élet jólétének legveszélyesebb ellensége? A kaszt-szellem kifejlése. Minél élesebb válaszfal zárja el egy állam társadalmi osztályait egymástól, annál kétesebb az összállam jövődjöje.

De nemcsak az állam kebelében, a társadalmi osztályok individumai közt is létezhetik kaszt-szellem. Amott a születés, társadalmi állás, itt a vagyon képezi a válasz-vonalat. Nem elég ferde kinövése ez az állami és társadalmi életnek? Önök még az iskola falai közt, az ártatlanság eme csarnokában is kaszt-szellemet akarnak teremteni? . . . Nem uraim! a józan nevelésnek nem az a föladata, hogy az emberi életnek legboldogabb korszakát is megmételje. Mi nekünk minden oly intézmény ellen, mely erre céloz, vagy ezt idézhetné elő, erkölcsi kötelességünk, oppositót alkotni. Ahoz pedig, hogy a takarékpénztár az önök célja szerint ily eredményre vezetne, minden bizonyítás fölösleges.

Ime, a takarékpénztárakra vonatkozólag ezek az én nézeteim: úgy hiszem, fölösleges azon nyilatkozat, hogy én ez intézménynek az elemi iskolába való behozatalát nem helyeslem, sőt *veszélyesnek* tartom.

Fentebb mondtam, hogy minden eszme létesítésénél két kérdés merül fel, hasznos vagy szükséges és kivihető-e az?

Az első kérdésre nézve röviden kifejtettem nézeteimet, s ezek alapján a másik kérdés fejtegetését szükségtelennek tartom, miután célszerűtlen volna kizárja a kivihetőséget vagy megvalósítást.

Mindenesetre szép eszme az, a minnek megvalósításán Weisz B. F. fáradozik s a bemutatáskor a szép eszmének megfelelő diszköntösben lett felöltöztetve; azonban az eszme és diszköntös szépsége nem birt reánk akkora befolyást gyakorolni, hogy prózaikus nézeteinket megváltoztathatnók. A társadalmi élet különféle köreiben van némi jogosultsága az eszme-alkotás és ideálképzésnek; a paedagogiai tér kizár magából minden idealizmust. Itt a *tények* vas logikája dominál, melyet meg nem dönthet bárminő szép formába öltöztetett ideál.

A takarékoság egy nemzetnél a legragyogóbb erény, de jólétet csak akkor eredményez, ha *szorgalom- és munkásságra* van alapítva.

Akarnak önök apostolok lenni, hogy meggyökeressék e nemzet kebelében a takarékoságot? Hassanak oda, hogy ne legyen oly viskója Magyarországnak, melyben csak egy irni, olvasni nem tudó egyén lakozik, ne le-

gyen község, melyben ne legyen egy, a muzsának szentelt szerény épület. Azaz, hassanak oda, hogy a népnevelés ne *szemfényvesztés* eredménye, ne a cifra számok katalógusából, hanem e nemzet minden társadalmi rétegének szellemi emelkedéséből lássék meg.

Hasznos munkásság, józan takarékoság csak szellemileg kifejlett nemzetnek lehet nemes tulajdona. Fáradozzanak önök, hogy e szilárd alapot megnyerje nemzetünk legalsó társadalmi rétege is. Hogy ez megtörténhesék, nem szükséges, hogy elvegyék a koldus fillérét, vagy a gazdag gyémánt gyűrűjét; egy parányi lelkesedés, egy csepp ügybuzgóságra van szükség. Keltsek fel a nemzet társadalmi osztályait delejes álmukból, dörögjenek kárhózatot azok füleibe, kiknek vétkes közönye miatt ezereken és ezereken nőnek fel, egyedül az emberi külső formát hordva magukon; hassanak oda, hogy a törvény betűi ne szaporitassanak, hanem a meglévőkbe öntessék szellem a végrehajtás által; legyenek apostolok, hogy a nyár forró hevében elfáradt munkás a zivataros téli estéken és napokon munkával kapcsolatos szellemi élvezetet nyerhessen, akkor megfogynak a korcsmák látogatói, megapad a bűnfészkek látogatóinak száma; hassanak oda, hogy az ifjuság lelkében nemes érzelmek és eszmék verjenek gyökeret s az egoizmus, mely polyp karokkal öleli körül e nemzet társadalmi osztályát a legfelsőig, ne legyen a polgári élet célja, akkor elenyészik azok száma, kik pénzes ládájukon ülve, nevetnek a sorstól üldözött ember-társaik nyomorúságán.

Ha így tesznek, Magyarországnak az a társadalmi osztálya, mely hivatva van e nemzet számára szellemi tőkét alkotni, örömmel üdvözli önöket, mint apostolokat, s tudni fogja mi a hazafiasság, minő kötelességeket szab elébe azon társadalmi állás, melyet e nemzettestben elfoglal.

Király Károly.

A budapesti tanítók az 1876—7-ki tanévben következőképpen helyeztettek el:

(Folytatás.)

26. *Cukor-utcai el. l-népiskola.* I. (A) osztály Kallinger Erzsébet, I. (B) oszt. Szaák Lujza, II. (A) oszt. Kovács Sarolta, II. (B) osztály özvegy Máltás Viktória, III. (A) oszt. Csery Krisztina, III. (B) oszt. Kheór Gabriella, IV. (A) osztály Ürményi Emilia, IV. (B) osztály, Dobocsányi Emma.
27. *Lipóttéri el. fiu-népiskola.* I. (A) oszt. Fuchs János, I. (B) osztály Pink János, II. (A) oszt. Rátkay Rezső, II. (B) osztály Iritsek Ferenc, III. (A) osztály Haugg Kamill, III. (B) osztály Ruzs Ferenc, IV. (A) oszt. Haselmayer Pál, ig. tan., IV. (B) oszt. Sretvizer Lajos.
28. *Lipóttéri el. leány-népiskola.* I. (A) oszt. Szabó-Matlaszkovszky Anna, I. (B) oszt. Pope-Angletta Romana, II. oszt. Fest-Sréter Mari, III. (A) oszt. Kafka Károly, III. (B) oszt. Vasváry-Szadovszky Erneszta, IV. (A) oszt. Pelcer Jozefa, IV. (B) oszt. Urbanovszky Teréz.
29. *Hold-utcai elemi fiu-népiskola.* I. oszt. Zsengeri Samu, II. osztály Tanos Sandor, III. oszt. Murányi Kálmán, vezető tanító.
30. *Hold-utcai elemi leány-népiskola.* I. oszt. Gally Borbála, II. osztály Sretvizer-Rakovszky Ilona, III. oszt. Rakovszky Széréna.
31. *Külső váci-uti elemi fiu- és leány-népiskola.* I. fiu oszt. Pollák Ch., II. és III. fiu-oszt. Bereti János, I. leány oszt. Vanyek Emilia, II. és III. leány-oszt. Richter Ferenc, vez. tan.
32. *Nagy kereszt-utcai el. fiu-népiskola.* I. (A) osztály Pataky Ferenc,

II. (A) oszt. Jablonszky Nándor, II. (B) oszt. Martiny Antal, III. oszt. Palkovits József, IV. oszt. Streiling Bertalan, ig. tan.

33. *Nagy kereszt-utcai elemi leány-népiskola.* I. oszt. Fischer Hermina, II. oszt. Alkér Amália, III. oszt. Czeke Vilma, IV. oszt. Bertalan-Szita Gizela.

34. *Diófa-utcai elemi fiú- és leány-népiskola.* I. f. oszt. Himpl Ádám vez. tanító, I. l. oszt. Szita Ida, II. l. osztály Widder Hermina, III. leány oszt. Grünstein Teréz.

35. *Wesselényi-utcai el. fiú-népiskola.* I. (A) oszt. Czedli József, I. (B) oszt. Gyurkovics Béla, II. (A) oszt. Valter Ferenc, II. (B) oszt. Schmidt Ferenc, III. oszt. Schmidt Gyula, IV. oszt. Clauser Vitályos.

36. *Wesselényi-utcai el. leány-népiskola.* I. (A) oszt. Károlyi Clementin, I. (B) oszt. Pesty Gizela, II. oszt. Braun Mária, III. oszt. Zelasko Antónia, IV. oszt. Tolnafy Irén.

37. *Terézváros-templomtérsi elemi fiú-népiskola.* Mészner J. igazg. tanító. I. (A) oszt. Neuhold Ferenc, I. (B) osztály Sánta Lajos, I. (C) oszt. Kramer Gusztáv, II. (A) oszt. Lehr Márton, II. (B) oszt. Lampics Péter, II. (C) oszt. Németh János, III. (A) osztály, Rozmanith Vilmos, III. (B) oszt. Hönigsfeld Adolf, IV. (A) osztály, Lehr József, IV. (B) oszt. Fettich Ferenc.

38. *Terézváros templomtérsi el. leány-népiskola.* I. (A) oszt. Glatz Ilka, I. (B) oszt. Herzog Sarolta, II. (A) oszt. Térey Erzsébet, II. (B) osztály Widerspann Emilia, III. (A) oszt. Rapos Aranka, III. (B) oszt. Dániel Gizella, IV. oszt. Rohacsek Antónia. — Beteghelyettesek: Gábor Gyula, Heim Róza.

39. *Hajós-utcai el. fiú-népiskola.* I. osztály Vajand Ede, II. osztály Turányi László, III. oszt. Fusz Ferenc, IV. oszt. Argéni Máttyás.

40. *Hajós-utcai elemi leány-népiskola.* I. oszt. Sörös Lujza, II-dik oszt. Kialtosy Ilka, III. oszt. Pelczer Mari.

41. *Két szív-utcai elemi fiú-népiskola.* I (A) oszt. Kovács Ede, I. (B) oszt. Ádám Béla, II. (A) osztály Schön József, II. (B) osztály Schmelhegger Janos, III. (A) oszt. Jerney Máttyás, III. (B) oszt. Dorfinger Sándor, IV. osztály Wolkenberg Gyula igazgató tanító.

42. *Két szív-utcai elemi leány-népiskola.* I. (A) osztály Perl Etel, I. (B) oszt. Cenner Ida, II. (A) oszt. Molnár Katalin, II. (B) oszt. Heinrich Ilka, III. oszt. Kallay-Dömötör Gizela, IV. oszt. Wolkenberg-Lindt Cecília.

43. *Hermina-mezei elemi vegyes népiskola.* I. v. osztály Glatz György, II., III., IV. oszt. Zimmermann Antal vez. tanító.

44. *Rákos-mezei elemi fiú- és leány-népiskola.* I., II., III. fi-osztály Kohn Mór, I. II., III. leány-oszt. Storch Máttyás vez. tanító.

45. *Ósz-utcai el. fiú-népiskola.* I. (A) oszt. Laczkovich Károly, I. (B) oszt. Binthoffer Lajos, II. oszt. Maurer János, III. oszt. Spannberger Alajos, IV. oszt. Örley János, igazg. tanító.

46. *Ósz-utca elemi leány-népiskola.* I. (A) oszt. Milecz Róza, I. (B) oszt. Finta Teréz, II. (A) oszt. Landheer Emilia, III. oszt. Csuka Ilona, IV. oszt. Schmidt Csery Paula.

47. *Stáció-utcai elemi fiú-népiskola.* I. (A) oszt. Fuchs Ferenc, I. (B) oszt. Kálnay Nándor, I. (C) oszt. Kenderovits Károly, II. (A) oszt. Bagonyi Ad., II. (B) oszt. Ivitz Ferenc, III. (A) oszt. Schettel József, III. (B) oszt. Vörös Kálmán, IV. oszt. Barczen János, igazg. tanító.

48. *Stáció-utcai el. leány-népiskola.* I. (A) oszt. Petrus Emma, I. (B) oszt. Stern Luiza, I. (C) oszt. Alkér Ida, II. (A) oszt. Janiga Irma, II. (B) oszt. Gedeon-Kren Irma, III. (A) oszt. Kernstock-Zwein Irma, III. (B) oszt. Jab-

lonszky-Dominovics Teréz, IV. oszt. Romocsa Emma, V. oszt. Greszler Amália. — Beteghelyet tesítők: Millay Ede, Márky Ida.

49. *Bezerédy-utcai el. fiu-népiskola.* I. (A) oszt. Berényi Salamon, I. (B) oszt. Dévay Nándor, II. oszt. Kunkel Alajos, III. oszt. Körmeny Gyula, IV. oszt. Horváth Ignác igazg. tanító.

50. *Bezerédy-utcai el. leány-népiskola.* I. (A) oszt. Heidenreich Borbála, I. (B) oszt. Grau Ludovika, II. oszt. Morzsányi Irma, III. oszt. Schwendtner Paula, IV. oszt. Perlaky Vilma.

51. *Josefinumbeli el. fiu-népiskola.* I. oszt. Horváth Sándor, II. osztály Schlisz Imre, III. oszt. Riggel Vince, IV. oszt. Barczen Gábor igazg. tanító.

52. *Szőlőhegy-utcai el. fiu-népiskola.* I. (A) oszt. Stolár István, I. (B) oszt. Schneider János, II. (A) oszt. Brunhuber Márton, II. (B) oszt. Jablonszky Lajos, III. (A) oszt. Knöbel Gusztáv, III. (B) oszt. Ecker Antal, IV. oszt. Baumann József, igazg. tanító,

53. *Szőlőhegy-utcai el. leány-népiskola.* I. (A) o. Feil-Hentaller Mária, I. (B) oszt. Farkas Flóra, II. (A) oszt. Schuster Emma, II. (B) oszt. Bucsányi Ilona, III. oszt. Kiss Etelka, IV. oszt. Baumann-Adámy Camilla.

54. *Nyúl-utcai el. fiu-népiskola.* I. (A) oszt. Ságh József, I. (B) osztály Horváth Lajos, II. oszt. Kilicsuk László, III. oszt. Pédery Gyula, IV. oszt. Folkmer Pál, V. osztály Vajdafy Gusztáv igazg. tanító.

55. *Nyúl-utcai el. leány-népiskola.* I. (A) oszt. Fabry Ilona, I. (B) oszt. Fekete Berta, II. oszt. Rada Ilona, III. oszt. Dobocsányi Gabriella, IV. és V. oszt. Stix Hermina.

56. *Bakácstéri elemi fiu-népiskola.* I. (A) oszt. Laczkovics Antal, I. (B) oszt. Doppler Antal, II. oszt. Eller Ferenc, III. oszt. Leitner Károly, IV. oszt. Csókey János igazg. tanító.

57. *Bakácstéri elemi leány-népiskola.* I. (A) oszt. Offenmüller Sarolta, I. (B) oszt. Mayvald Matild, II. oszt. Offenmüller Jozefa, III. oszt. Szabó Ilka, IV. oszt. Gressler Hermina.

58. *Mester-utcai el. fiu-népiskola.* I. (A) oszt. Schnöller Jakab, I. (B) oszt. Kaszt Kálmán, II. oszt. Fetter György, III. oszt. Weinberger Alajos, IV. oszt. Tamásovics Károly, igazg. tanító.

59. *Mester-utcai el. leány-népiskola.* I. oszt. Pick Julia, II. oszt. Pick Ludovika, III. oszt. Herzfeld Franciska, IV. oszt. Menk Szidónia.

60. *Kőbánya-ligeti elemi fiu- és leány-népiskola.* I. oszt. (vegyes) Oleják Károly, II. oszt. (vegyes) Marsch Antal, III., IV. és V. fiu-oszt. Aul Sándor, vezető tanító. III., IV. és V. leány-oszt. Czeke Sarolta.

61. *Kőbánya-óhegyi el. fiu- és leány-népiskola.* I. oszt. (vegyes) Wascher József, II., III. és IV. fiu-oszt. Dörrbaum Frigyes vez. tanító. II., III. és IV. leány-oszt. Ursprung József.

62. *Gyömrő uti el. fiu- és leány-népiskola.* I., II. fiu-oszt. Demény Mihály, vez. tanító, I. és II. leány-oszt. Radics Verona. *)

(Vége következik.)

*) Az időközben szükségszerűen fölmerült változtatások miatt némi helyreigazítást kell tennünk a multheti közleményünkre vonatkozólag, és pedig: a szarvastéri I. (A) osztályba helyeztetett Valló Mihály, a III. osztályba Sporni István, a II. leány-osztályba Veninger Beatrix. — A gellérthegyi II. v. osztályba Vajand Béla. — A medve-utcai II. (B) osztályba Szalkay Matild. — Az ujlaki leányiskola IV. osztályába Fellner Anna. — Beteghelyettesítő: Weinberger S. Ferenc. — Az ó-budai I. (C) osztályba Neiger Sándor, a II. (C) osztályba Barényi Antal van.

Könyvismertetés.

„Magyar nyelvkönyv. Vezérfonal a nyelvtan-, helyesírás- és fogalmazásban való együttes oktatás módszertani kezeléséhez, különös tekintettel a házi föladatakra; népiskolák számára írta *Bököly Géza*. I. füzet, az alsó tanfokozat számára. Tartalmazza a népiskolák I. és II. osztályának a miniszteri tantervhez alkalmazott nyelvtani anyagát. Ára 25 kr.“

Ily című könyvet adott ki legközelebb Gyulai István, aradi könyvkiadó. Mint látjuk, a cím határozottan kijelöli a célt, melyet szerző elérni akart, csak az a kérdés tehát: megoldotta-e és miképen az eléje tűzött föladatot, mert ha igen, akkor hasznos munkát végzett, és nem csupán számát szaporította a tankönyveknek, melyeknek már eddig is nagy bővében voltunk. Nézzük, mily szerencsével járt el. Az egész kis munka 41 lapra terjed s három szakaszra van osztva, melyek közül az első a hangokat és azoknak jegyeit s ezek fölosztását, azután a szótagokat, a szókat, s ezeknek tárgy-, tulajdonság- és cselekvésszó szerint való fölosztását, végre a mondatot általában tárgyalja 16 lapon keresztül. Az első szakasz tehát, amint látjuk, magában foglalja az I. évi tanfolyam összes nyelvtani anyagát. A második szakasz azután áttér a II. évi tanfolyam teendőjére, és megismerteti az egyszerű, pusztán mondatot s ennek részeit, t. i. az alanyt és állítmányt, közben a tárgy, tulajdonság- és cselekvésszókat, illetőleg fölveszi a rendes nyelvtani elnevezéseket: főnév, melléknév és ige. Észrevéteti, hogy a mondatban egy vagy több személyről és tárgyról gondolhatunk, vagyis megismerteti az egyes és többes számot, végre az igéknek három fő idejét épen úgy, amint ezt a miniszteri tanterv előírja. A III. szakasz végre utmutatást ad arra nézve, miképen kell a fogalmazási gyakorlatokat megkezdeni, s ha a nyelvtan helyesen vezetetik, milyen föladványok megfejtésére képesek a növendékek már a második tanévben. Az egyes szakaszok ismét gyakorlatokra vannak osztva, melyek mindegyikének elején azon példák foglalnak helyet, melyek a kifejtendő ismeret alapjául szolgálnak, ezeket a föladatokat egész sora követi, melyek által a fölvetett ítélet minden oldalról megvilágosittatik, kifejtetik; végre minden egyes gyakorlatot az előre bocsátott példából levont ismeret, mint eredmény zár be t a n t é t e l név alatt.

Amint látjuk, szerző a leghelyesebb utat követi. Nem adja a tanulóknak a kész ismeretet, a kész szabályt, hanem lényeges részük van a fölfedezésben, a levonásban maguknak a tanulóknak is. A kifejtő módot használja, mely legalkalmasabb az ismeretek minden oldalról való kifejtésére és föltölgatására; a levezetett ismeretet és szabályt kellően begyakorolja, megszilárdítja, mire igen jó szolgálatot tesz a könyvben levő számtalan föladat, melyekben gondoskodva van arról is, hogy az egyszer megismert dolgokat a gyermekek el ne feledjék, azért az ismétlésre folyton figyelem van fordítva.

Szerzőnek célja nem az, — mint az előszóban maga is bevallja, — hogy a gyermekek fejét száraz nyelvtani szabályokkal tömje meg, melyeknek az elemi iskolában semmi értelme nincs, lévén itt a nyelvtan eszköz és nem cél, mely körülményről kartársaink közül még mindig sokan megfeledkeznek; azért a nyelvtani ismeretek közül csakis a legszükségesebbeket adja, s a főszólyt ezek kellőképeni begyakorlása- és alkalmazására, továbbá a tanulóknak gondolatkörének bővítésére s nyelvérzékei fölélesztése- és fejlesztésére fordítja.

A helyesírás elsajátítását illetőleg egy új, s ugylátszik igen practikus módot is találunk e könyvben, mely nem más, mint az, hogy azon szókban, melyeknek helyes kiírása ellen nemcsak a gyermekek, de még a felnőttek is

igen gyakran vétenek az életben, az illető betűket jóval vastagabb alakban mutatja, s így már alakjuk magukra vonván a figyelmet, mintegy kényszerítik a gyermeket, hogy ezek kiírását emlékezetébe vésse; ilyenek például a következő szavak: egé**sz**es, lé**p**degél, sz**ap**pan, vály**u**, fo**lt**os, z**ö**ld, átlá**tsz**ó stb., melyeket közéletben közönségesen így ejtenek ki: egésszes, lébüdegél, szapan, váju, fótos, zöd, átláczó stb.

A könyvben foglalt valamennyi gyakorlatnak szóval és írásban való megfejtése gondot adna még a 4—6 tanítóval bíró iskolában is, ahol egy-két tanító működik, ott pedig teljes lehetetlen, melyek legyenek azonban azok, melyek részben vagy egészen elhagyhatók anélkül, hogy az előadás összefüggését, kerekdedségét föláldoznók, s így a tárgy bármi tekintetben is hiányt szenvedne, a gyakorlott s ügyes tanító könnyen ki tudja választani.

Es most engedje meg szerző, hogy gondosan, szakavatottan s gyakorlati ismeretre mutató ügyességgel összeállított munkájára némi igénytelen megjegyzést tegyek. A betűk fölosztásának ismertetésénél a *magánhangzó* elnevezés helyett általában *önhangzó*-t használ. Igaz, hogy Riedl Szende is használja ismert nyelvtanában az *önhangzó* nevet, mindennek dacára én helyesebbnek tartom a *magánhangzó* elnevezést, és pedig azért, mert ez szerintem sokkal inkább kifejezi azt a fogalmat, melyet itt ki akarunk, ki kell fejezni. Azért én azt ajánlom, tartsuk meg továbbra is a régi jó elnevezést.

A 6-dik gyakorlatban a rokonhangu, de különböző ékezettel bíró szavak értelmének megkülönböztetésére egyes szavakat vesz föl, pl. öt, öt, tör, tör stb., holott alkalmas mondatok által inkább lehet érzékeltetni ezen szavak értelmét és egymás közti különbségét; valamint már az első szakaszban a betűk fölosztásánál célszerűbb lett volna rövid mondatokat venni a gyakorlatok alapjául, noha a munkálkodás — igaz, csak egyes szavakkal történik. De szerző maga is elismeri az előszóban, miszerint népiskolai nyelvoktatásunk célja épen az, hogy a gyermekeket úgy saját gondolataiknak szóval és írásban való helyes kifejezésére, mint mások gondolatainak gyors és teljes megértésére vezesse. Már pedig a szó csak fogalmat, míg a gondolatot a mondat fejezi ki. Épen azért foglal el napról-napra nagyobb tért azon nézet, hogy az összes nyelvoktatás alapjává, központjává a mondatot kell tenni, mert ezen az uton sokkal sikeresebben eszközölhetjük az értelem-fejlesztést, s a gyermekek is örömelebb foglalkoznak a teljes gondolattal, mint egyes fogalmakkal. A betűk fölosztása s megismertetése ezen az uton épen úgy eszközölhető, azzal a különbséggel, hogy ha a mondatból indultunk ki, akkor előbb ez, azután a szó, szótag, és utóljára a hang ismertetendő, vagyis az elemző tanmenetet alkalmazzuk az összekötő helyett.

A mű nyelvezete tiszta, gyakorlatai változatosak s nem haladják túl a gyermekek értelemkörét, s így mindezek után bátran ajánlhatom a t. kartársak figyelmébe.

Cegléd, 1876. augusztus 2-án.

Bálint Mihály.

EGYLETI ÉLET.

A „*keszthely-járasi tanítói kör*“ f. hó 10-én tartotta meg évnegyedes közgyűlését a keszthelyi községi népiskola épületében. Jelen voltak a körnek helybeli s vidéki tagjai csaknem teljes számmal; továbbá — mint vendég — Récsy József tanító Nagy-Kanizsáról s e sorok írója Budapestről.

A kör buzgó elnöke, a derék *Biró József*, felső leányiskolai igazgató, esinos megnyitó beszédében melegen üdvözölvén a kör tagjait s a jelen volt

vendégeket, jelentést tett a mult közgyűlés óta történeteiről. Jelenté minde-
nekelőtt, hogy *Nusecz József*, zalamegyei tanfelügyelő ezen állásáról leköszönt.
A kör mély sajnálattal vette tudomásul a mindenki által kedvelt tanfelügyelő
lemondását s e fölötti sajnálkozásának jegyzőkönyvileg is kifejezést adott.
Jelenté továbbá elnök, hogy a körnek egyik disze, *Németh Károly*, zalavári
tanító, király ő felsége által érdemkeresztellett ki. A jelen volt
veterán tanférfiut válogatott szavakkal üdvözlé, mit a kör tagjainak lelkes
éljenzése követett. Az elnök üdvözlő szavait, a tagtársak szívből eredő éljen-
zését a galambösz férfit mély meghatottsággal köszönte meg.

Ezek után *Csathó Alajos* tett a kör pénztári állapotáról jelentést, mi
tudomásul vetetvén, a pénztári könyvek és számlák megvizsgálására *Biró
József*, *Holzmann Ferenc* és *Linter János* urakból álló bizottság küldetett ki.

A kör tisztviselőinek 3 évi megbízatása letelvén, *Biró József* elnök,
megköszönve a tagtársak bizalmát, eddig viselt hivataláról saját s tisztársai
nevében lemondott, egyszersmind új választásra hívta fel a kör tagjait. A
választás eredménye a következő: elnök lett *Csathó Alajos*; alelnök: *Reich
Miksa*; pénztárnok: *Brüller Mór*; könyvtárnok: *Ertl Károly*; választ-
mányi tagok: a körnek Keszthelyen lakó összes tagjai.

E választások alkalmával is sajnálattal kelle tapasztalnom, miként az
egyleti élet iránt való meleg érdeklődés, igazi ügybuzgóság, nemcsak a fő-
városi, de a vidéki ügypártokban is napról-napra fogy. Csak hosszas kérés,
könyörgés után lehetett e körben az egyes tisztségeket betölteni. Két rövid
felolvasás jelentetett be s a tagok azt is alig akarták hallgatni. Pedig mind
a két felolvasás elég vonzó, érdekes volt. *Csathó Alajos* a „*csillaghullás*“-ról
értekezett, *Ertl Károly* pedig „*a biblia és a természettudomány a népiskolában*“
című s általános tetszésben részesült felolvasást tartott. A midőn arról volt
szó, hogy mikor tartassék meg a kör legközelebbi ülése, némelyek azt is sür-
gették, hogy oszoljék fel a kör, melynek úgy sincs célja, haszna, vagyis mű-
ködésének látható eredménye; a tagoknak pedig nincs a gyülekezésre ele-
gendő idejük. Nem szomorú jele-e ez az idők mostohaságának?

Minek tulajdonítható ez? Jól tudom, hogy — kivált a fővárosban — a
mindennapi kenyér megszerzése *főkép a családos tanítónak* csaknem minden
idejét igénybe veszi. Azt sem tagadhatjuk, hogy mindig voltak közöttünk,
kik a közügyért soha egy szót nem emeltek, egy lépést, egy tollvonást nem
tettek, ha bár telt s tehettek volna is. Fő oka azonban egyleteink mindin-
kább tapasztalható pangásának — az én meggyőződésem szerint — abban
rejlik, hogy bár mennyire buzgólkodjanak is azok, kikben jóakarát, tehetség
és szorgalom van, igyekezetöknek sokkal kevesebb eredménye szokott lenni,
mint a mennyit a közügy érdeke méltán megkövetelhet. Mi fokozza az egyes
tanítók buzgalmát, ha *az iskola falain kívül is* tanúsított szorgalmuk, mun-
kásságuk, legfőlebb a társak részéről talál méltánylásra?! Mi buzdítsa az
egyleteket nagyobb tevékenységre, ha egyes kérdésekben érett megfontolás,
komoly tanulmányozás s többnapos tanácskozás után bármily nagyfontosságú
határozataik is csak ritkán s kevés helyen keltenek figyelmet s foganatosítás
helyett legtöbb hatóság által a sutba vettetnek!!

Keszthely, 1876. augusztus 15.

Lakits Vendel.

IRODALOM.

— **Babérok.** Magyar költészeti gyűjtemény, szerkesztette Gáspár Imre,
kiadja Grill Károly kir. udvari könyvkereskedése. E 351 lapra terjedő antho-
logiát tájékoztató előszó és rövid irodalomtörténeti bevezetés, továbbá a köl-

észettan vázlatának előadása előzi meg. A mutatványok eléggé apintatosan vannak megválogatva, s a régiebb ismert és hírneves költők mellett ott találjuk a kevésbé ismert, s többé-kevésbé tehetséges, némi névvel bíró költők neveit is az újabb nemzedékből. Emeli a könyvnek értékét az, hogy — mint Szász K. „A versszavalás kézikönyvében“ — itt is mintegy 100 költemény alatt magyarázó jegyzeteket találunk, mi a költemény kellő felfogását és helyes elszavalását nagyban elősegítvén, a tanító és tanár kezében jó segéd-eszközüül szolgálhat e könyv. Ára nincs kitéve. — A Franklin-Társulat“ kiadásában pedig a következő, szintén igen csinos kiállítású könyvek jelentek meg s küldettek be hozzánk: „**Találmányok könyve.**“ Ismeretek a kézmű- és mű-ipar mezejéről. A földmivéls-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter megbízásából és az orsz. magyar iparegyesület felügyelete alatt több idevágó munka alapján dolgozta *Frecskay János*. Első füzet, számos a szöveg közé nyomott ábrával. Az egész mű 40 füzetben fog megjelenni. Egy-egy füzet ára 40 kr. — **Földrajz**, a hazai népiskolák ötödik osztálya, illetőleg ötödik évfolyama számára. A miniszteri tanterv alapján írta *Ebenspanger János*. Ára 50 kr.“ — Ugyanez megjelent német nyelven is. Ára 50 kr. — **Számtani Példatár**, a népiskolák használatára. Készítette dr. *Lut-ter Nándor*. Harmadik, a méterrendszer szerint átdolgozott kiadás. Az első füzet ára 20 kr.; a másodiké 10 kr.; a harmadiké is 10 kr., a negyedik füzeté 15 kr. o. é. — **Francia nyelvtan**, iskolák és magántanulók számára, négy folyamban. Szerző *Schuedland Frigyes*. Negyedik folyam. Ára füzve 80 kr.

KISDEDNEVELÉSI RÉSZ.

Rovatvezető: Komjáthy György.

A kisednevelők V. közgyűlése előtt.

Augusztus 20-án fognak találkozni a hazai kisednevelők, hogy az ügy érdekében és önjóvoltukért munkálkodjanak. Megjelennek-e annyian, hogy a hozandó határozatok számba vehetők legyenek? nem tudjuk. Vannak, kik ezt előre kétségbe vonják és roszalják a választmány azon intézkedését, mely szerint e gyűlést az idén kihirdette. A választmány azonban kötelességét teljesítette, a mennyiben az 1874-i közgyűléstől nyert megbízatása az alapszabályok értelmében lejárt, és ugyan az alapszabályok utasítják a közgyűlést minden két évben összehívni. Szerintünk akkor lenne vádolható a választmány, ha az alapszabályok rendeletét meg nem tartja, s azok ellenére továbbra is meg akarná tartani a kormányzatot. Mily számmal fognak megjelenni ügytársaink, azt a gyűlés napjáig meg nem határozhatjuk, de bármiként legyen is, szükséges, hogy színt valljanak a kisednevelők, szükséges, hogy ma, midőn a társadalom s a törvényhozás az ügyet sajátjává tette, ott legyenek a munkások a munka helyén. A létezés jogát nem a pusztá léttel igazolhatjuk, erre nézve azt is be kell bizonyítanunk a természet rendje szerint, hogy mi is tudunk tenni, küzdeni lételünkért; ha azt nem teszszük, a név maga még nem fogja bizonyíthatni létjogunkat.

Mi reményljük és hiszszük, hogy e közgyűlés a kisednevelésügy érdekében újra hallatni fogja szavát, reményljük, hogy ügytársaink saját érdekükért tenni akarnak és tudnak; e reményben üdvözljük a mai napot, mely ismét összehoz bennünket a közös munkára.

Miben álljon e munka? a választmány régebben kitűzte. A megfejtendő kérdések között első fontosságu a kisednevelési törvényjavaslat fölötti véle-

ményadás. Régen ohajtjuk, sokszor kérelmeztük már azt, s ez évben letétetett az országgyűlés asztalára, s ha a fogadtatás nem csal, reménylhetjük, hogy ügyünk a mostohaság korából kimenekül. Jól emlékeznek ügypársaink, hogy a boldogult b. Eötvös József már egy ízben nyújtott be javaslatot a kisednevelés-ügy rendezése végett; mint a sivatagban utazónak a nap ébredésénél feltűnő város tornyai, ugy e törvényjavaslat is reményt nyújtott arra, hogy elhagyatottságunkból felszabadít, biztos helyre vezet. Évek multak, a javaslat nem lett törvény, dacára annak, hogy a társadalom maga fennhangon nyilatkozott a kisednevelő-intézetek érdekében. A P. Szathmáry Károly országgy. képviselő által benyújtott javaslat már szinte fél év óta tétetett le, fontos ügyek nem engedték meg, hogy tárgyalassék, sőt ha nem lesz, ki tárgyalását kérelmezze, sürgesse, az acták közé juthat ez is. Közgyűlésünk lesz hivatva azért a *törvényjavaslat tárgyalása végett kérelmet intézni az országgyűléshez, s elmondani a törvényjavaslatra vonatkozó nézeteit.* Itt lesz helye és ideje elmondani, mi hiányzik a javaslatból, s mit nem tart a kisednevelők testülete célszerűnek.

Második fontos tárgy a *kisednevelők képzése.* Egyesek már elmondották e felett nézeteiket, az utóbbi közgyűlésen szinte ki volt tüzve és csak idő hiánya miatt nem tárgyalatott. Azok, kik a képzés módját ismerik s kik képeztetésök után a gyakorlat mellett leginkább érzik, mi hiányzik még, a gyakorló kisednevelők vannak hivatkozva nyilatkozni, és pedig úgy, hogy e nyilatkozat nyomatékos legyen az illető helyen; tehát nem elfogultan, hanem beható tárgyalás mellett higgadtan és alaposan.

A mi a *nők és férfiak alkalmazásának kérdését illeti,* a mi hitünk szerint az élet elég gyakorlati utmutatást adott már arra nézve, hogy a közgyűlés kimondhassa, hogy a nők és férfiak egyaránt alkalmazandók; hiszen a férfiak nem is szoríttatnak le többé e pályáról, mint azt az idei hirdetésből láttuk, melyben *férfiak és nők* *hivattak fel* a képezdébe lépni. Legalább az országos kiseddóvó-egyesület eddig meggyőződött arról, hogy az ügy terjedése és szilárdítása végett férfiakra is szükség van, kiktől oly munkálkodást lehet és kell várnunk, a melyet veteránjaink az ügy fejlődő állapotában kifejtettek; szükség van reájok, mert az ő erejük engedi meg csak, hogy aposztkodhassanak; szükség van különösen azért is, mert sok helyen épen az intézet érdekében csak férfit ohajtanak, s nem egy eset volt, hogy a kívánalomnak vagy igen nehezen, vagy épen nem tehetett eleget képezdénk.

Sokat irtunk, beszélünk, polemizáltunk már a *kisednevelés módszeréről,* s e nehéz kérdésben még mind a mai napig nem juthattunk egy oly közös megállapodásra, mely legalább fővonalaiiban fogadtatott volna el. Ezuttal újra felmerül a kérdés, és ha ma sem tudnánk egységes nézetre jutni, a mennyiben a módszer a papiroson és gyűlésen előadva, egészen más, mint a gyakorlati kivitel; míg azt tudva is, kötelességet mulasztanánk, ha a dolog érlelésére nem tennők meg a kellő lépéseket. Nézetünk szerint itt is épen a gyakorló kisednevelők lehetnek az illető bíralók, s ha mindenik hozzájárul saját eszméivel a dolog fejtéséhez, megtettük egyik legfontosabb kötelességünket; megtettük azt, mit tőlünk várnak, a leguehezebb munkában fáradtunk, s ügyünket, ha nem tökéletességre, — mert mi a tökéletes? — de a tökéletesség nagyobb fokára segítettük. Mi részünkről e kérdést oly fontosnak tartjuk, hogy annak vitatását soha egyetlen gyűlésen sem véljük mellőzhetőnek.

Utóljára emlitem fel, bár első helyen kellett volna, a kisednevelők orsz. egyletének további *fennmaradásáról* vagy *feloszlásáról* szólni. Semmi esetben sem ohajtjuk, hogy egyesületünk feloszoljék, de épen további fennmaradása

érdekében tisztítsuk meg egyesületünket, tisztítsuk meg azoktól, kik az egyleti életet illusoriussá tették; kiknek neve 7 év óta ott figurál a tagok között, de a kik az ügy érdekében még csak egy szalmaszálat sem mozdítottak meg, és a kikre az egylet mint tagjaira eddig számított, de számítása alaptalan volt. Maradjanak meg az egyesületnek azon tagjai, kik az ügyért tenni tudnak és akarnak; azok, kik divatból vagy személyes tekintetéből, hogy ne mondjam érdekből léptek be az egyletbe, s a közgyűléseken csak mint hátralekössokkal számolt be a pénztárnok, azok alakítsanak új egyletet, melyben oly nézetek emelkedhetnek határozattá, mit a többség leszavazott, s melyben minden egyes tagnak szája ize szerint tartozzanak cselekedni a tisztviselők, melyben ne lebegjen a tisztviselő szemei előtt a köz-, az egyleti érdek, hanem szolgálatára álljon az egylet vagyona annak, ki azt megkívánja. Ily egyletet mi nem akarunk, az a holdba való, s a kiknek az tetszik, utazzanak oda; a köznapi munkás emberek maradjanak itt, azokat tartsuk meg egyletünkben, s ne örüljünk annak, ha a tagok névjegyzéke hosszú sort ad; elégedjünk meg a kevés számmal, de e kevés igaz legyen.

Ezen közgyűlésnek lesz egyik feladata reformálni, vagy eltemetni az egyletet; az előbbi nehezebb, az utóbbi nagyon könnyű. Mi azokat üdvözljük, kik ébreszteni s nem temetni jöttek.

Komjáthy György.

A kisednevelés módszeréről.

(A kisednevelők országos egyletének közgyűlésére kitűzött IV. tétel).

Hogy a kisednevelés, ugy a hazai, mint a külföldi, egy határozott és megalapított módszerrel nem bír, s következőleg minden rendszert nélkülöz, — amennyiben a rendszer épen egy bizonyos módszernek az összes kisednevelési eljárásokon való keresztülvitelében állana, a mint például bármely zeneműben egy és ugyanazon rhytmus vonul át az egészen — világosan kitetszik abból, hogy mindkét kisednevelési irány különféle, sőt egymással ellentétes *képzőalakokat* használ, t. i.: a mozgási játéknál a játék kötött alakja mellett leckéztet, a munkánál robotban dolgoztat és elbeszéléssel vagy leckéztetéssel zavar, a testgyakorlatnál dressiroz, értelmi gyakorlatul pedig a magyar irány önkifejtő, a német pedig magyarázó értelmi dressurát űz, vagy tündérmesékkel töm. Ezen képzőeszközök tehát csak agregát vannak csoportosítva, minden összekötő felsőbb alaki kapocs nélkül. Nem csoda tehát, ha a képzés *menete* is nélkülözi az egyes képző-eszközök között az egyensúlyt, s a képzés *módja* az egyöntetűséget. Ugyanis az értelem működése a játékok és az elbeszélések körében csak kevésbé vétetik igénybe, a munkák és az értelmi gyakorlatok körében pedig túlfokoztatik; hasonlókép a képzés módját illetőleg míg a Fröbel-féle játékok s az értelemgyakorlati társalgás vagy elbeszélés által a cselekvés szabadsága, az öntevékenység igen korlátoztatik, a munkánál az alkotás követelése által erőlködéssé csigáztatik. Elismerem ugyan, hogy mindezen hibák a magyar kisednevelésben enyhébbek ugyan, de lényegileg mégis megvannak. A kisednevelési módszer megállapítása érdekében tehát földolog egy olyan képző alak feltalálása, mely azonkívül, hogy a gyermek természetének, t. i. kedélyének és cselekvési vágyának megfelelő, egyszerűen a fentebbi hibákat is elenyészteti. Ilyen képzőalaknak találok én a *játék-alakot*, mely midőn ugy az értelmi gyakorlatokra, mint a munkára és a testgyakorlatra is kiterjesztetik s a mozgási játékokat szabadabb cselekvésre oldja fel, egy kisednevelési módszer kialakulását megalapíthatja. Ezuttal azonban csak annak kimutatására kívánok szorítkozni, hogy a játék képző-alak az értelemgyakorlatoknál is

előnyösen alkalmazható, anélkül, hogy az önkifejtés miatta csorbát szenvedne, ellenben az öncselekvést igénybe veszi, a kedélyt ápolja, és megóv a száraz s a gyermek értelmi fejlettségét meghaladó fogalmak bevonásától. De ezt egy-pár gyakorlati példa által kívánom feltüntetni. — Ezuttal tehát indítványom arra szorítkozik, tenné magáévá a t. közgyűlés *elvében* azon nézetet, hogy a játékalak az értelemgyakorlatokhoz alkalmas és természetszerű képző-alakul szolgálhat.

Szerdahelyi Adolf.

Meghívás. Néhai *Horkai bácsi*, a protestáns árvák atyja, népnevelő és gyermekóvó *siremlékének ünnepélyes leleplezése* a kerepesi-temetőben (a kápolnától vezető főút jobb vége felé) *aug. hó 20-án. vasárnap d. u. 6 órakor fog történni*; mely alkalomra a boldogult pályatársai és tisztelői ezennel tisztelettel meghívotnak.

Boér Ignác, s. k. az emlék-bizottság elnöke.

VEGYESEK.

— **Tanfelügyelői kinevezések.** A hivatalos lap közzétette azok névsorát, a kik mint tanfelügyelők megmaradtak eddigi állomásaikon, s a kik áthelyeztettek vagy most nevezettek ki. Az új kinevezések ezek: Abauj- és Tornába dr. *Verédy Károly*, modori állami tanítókép. igazg., Aradmegyébe *Gajdos József*, aradi állam-tanítókép. igazgató, Baranyába *Salamon József*, tolna-baranyamegyei másod-tanfelügyelő, Békésbe *Bánhegyi István*, sároszepesmegyei másod-tanfelügyelő, Beregbe *Fischer Ferenc* beregmegyei másod-tanfelügyelő, Beszterce-Aszódba *Kóos Ferenc*, máramaros-szigeti állam-tanítóképezdei igazgató; Borsodba *Polányi István* abauj-borsodmegyei tanfelügyelő ideiglenesen, brassó-háromszék-megyei tankerületbe *Vajna Sándor* szepsi-szentgyörgyi ref. gymnáziumi igazgató, csikmegeyi tankerületbe *Éltes Elek* gyergyó-alfalvi gazdasági szakosztálylyal megtöltött állami felső népiskolai igazgató, Esztergom-Hontmegyébe *Vizner Pál*, esztergom-komárom-győrmegeyi tanfelügyelői tollnok, segéd-tanfelügyelőnek, Gömörbe *Groó Vilmos* znyo-váraljai állami tanítóképezdei igazgató, Győrmegebe *Vargyas Endre*, esztergom-komárom-győrmegeyi másod-tanfelügyelő, kis- és nagy-küküllőmegeyi tankerületbe *Molnár Sándor*, csikudvarhely-háromszéki tanfelügyelői tollnok, segéd-tanfelügyelőnek, mosony-sopronmegeyi tankerületbe *Tóth József* magán-nevelő, segéd-tanfelügyelőnek ideiglenes minőségben, Nyitra-megyébe *Libertiny Gusztáv*, vasmegeyi másod-tanfelügyelő, pest-pilis-solt és kiskunmegeyi tankerületbe *Velkey Pál* jász-kunkerületi tanfelügyelői tollnok, segéd-tanfelügyelőnek, Pozsony megyébe *Róth József*, pozsonymegyei másod-tanfelügyelő, Tolna megyébe *Varasdy Lajos*, fehér-veszprémmegeyi másod-tanfelügyelő, Torontál megyébe *Steinbach Antal* temes-torontálmegyei másod-tanfelügyelő, udvarhelymegeyi tankerületbe *Sándor Mózes* csik-udvarhely- és háromszéki másod-tanfelügyelő, Vasba *Szabó Károly* m. kir. közalapítványi ügyigazgatósági joggyakornok, segéd-tanfelügyelőnek ideiglenes minőségben, veszprémmegeyi tankerületbe *Stáhl György*, fehér-veszprémmegeyi tanfelügyelői tollnok, Zólyom-Liptómegebe *Plachy Bertalan* országgyűlési képviselő.

s.— **A francia közoktatásügyi miniszteriumnak** a nemzetgyűlés 25,000 frankot biztosított rendelkezésére oly célból, hogy tanítókat küldjön ki a philadelphiai nemzetközi kiállításra. A kormány minden kiküldendő tanítónak 5000 frankot szánt, és így, miután csak öt egyént lehetett utnak indítani, féltek, hogy az illetők kiszemelése nehézséget fog szülni. A félelem azonban alaptalannak bizonyult be nemsokára, mert csak három kandidátus jelentkezett az amerikai utazásra. Föltételül ugyanis kitűzték az angol nyelvnek tudását, mihez pedig kevés francia tanító ért.

s.— **A japáni kormány** oly célból kereste meg közelebb az olasz kormányt, hogy a Yeddoban alapítandó „szépművészetek főiskolája“ részére három olasz tanárt küldjön Japánba. Egyike ezek közül az építészeti rajz, a másik az ornamentális rajz, s a harmadik a szobrászat és festészet tanszékére fogván alkalmaztatni. A tanárok 5 évre lesznek szerződve, évi 20,000 frank fizetéssel, kapnak szabad lakást, s az utiköltség is meg leend nekik térítve.

s.— **Örvedetes hír** gyanánt rebesgetik, hogy a fővárosi tanítók magasabb fizetését még e hónapban kiutalványozzák.

HIRDETMÉNYEK.

Hazai földleírás és történet.

Az általános földirat alapvonalai, valamint rövid vezérfonallal a *történet* előadására az emlézeti tanmód szerint, elemi népiskolák és magántanulók számára. Irta és kiadta :

Roder Adolf, főelemi tanító.

Ára 50 kr. Nagyobb megrendeléseknél iskolák számára tetemes árleszállítás, vagyis lerovat engedtetik, még pedig 10 példánynál 3 ingyen példánnyal, minden **husz példánynál pedig 8—8 ingyenpéldánnyal** szolgálunk. Szíves megrendelések posta-utalvánnyal eszközölendők a kiadó-szerzőhöz, Szombathelyen.

Ugyane szerzőnél megrendelhető :

„**Levélszerinti oktatás a német nyelv öntanulására.**“ Az egész mű 40 levélből áll; egy-egy levél ára 20 kr., az egész mű pedig csak 6 frt o. é.

Roder Adolf Szombathelyen.

Pályázat.

A szegedi „jótékony nőegylet“ által főtartott szeged-rókusai óvodához kisedednevelői állomásra pályázat nyitottuk. Évi fizetés 500 frt, szabad lakás és fűtés. Pályázat mindkét nem.

Kellően felszerelt, oklevéllel és erkölcsi bizonyítvánnyal ellátott folyamodványok folyó év szeptember 10-ig alulírt egyleti elnöknőhöz küldendők. Az illető elnyerő tartozik állomását október 1-jén elfoglalni. — A Szegeden, 1876. évi július 29-kén tartott választmányi ülésből.

Vöber Györgyné, egyleti elnök.

LAMPEL RÓBERT könyvkiadó-hivatalában

(Budapest, váci-utca 12. szám)

megjelent tan- s egyéb ajánlható könyvek,

haphatók minden könyvkereskedésben :

ROSENMEYER J. **Praktisches Rechenbuch** für Volks- und Bürgerschulen. Mit Rücksicht auf die neuen Masse und Gewichte. I. Theil: Die vier Grundrechnungsarten nebst Resolviren und Reduziren in allmählich erweiterten Zahlenkreisen cart. 40 kr.

— II. Theil: Die vier Grundrechnungsarten in Dezimalien; das Rechnen mit Brüchen. Die bürgerlichen Rechnungsarten: Regeldetri, Zinsrechnung, Kettensatz, Gesellschafts- und Mischungsrechnung. cart. 40 kr.

NEUMANN S. A. (Muster-Hauptschullehrer in Altöfen.) **Deutsche Sprachlehre** nebst einem Aufgabenschatze und Mustertabellen zum Analysiren. In Fragen und Antworten. Ein Hilfsbuch für Lehrer und Schüler in den Volks-, Haupt- und Stadtschulen. 2. verbesserte Aufl. 40 kr.

NEY Ferencz. **Vezérfonal** a német nyelv megtanulására. Tanodai és magánhasznalatra, Legújabb kiadás az új tanterv szerint adva, mely után valamely nyelvet olvasni, írni és beszélni a legrövidebb idő alatt megtanulhatni. I. kötet 12. kiadás. (Mint a n k ö n y v engedélyeztetett.) Fűzve 90 kr. II. 90 kr. 2 rész egy kötetben 1 forint 80 kr.

A Pest városáról szóló beszélgetések a város tökéletes leírását tartalmazzák, miáltal minden más kalauz iölöslegessé válik. Végre ezen munka szükséges kiegészítő részét képezi minden magyar és német nyelvtannak, kiválóan Ney német nyelvtanának és Ney, ungarische Grammatikájának. Nagy választékú iskolai beszélgetései által nagyon alkalmas bevezetésekre magánintézetekbe.

PÁSZTORY Lipót. **Utmutatás** a nézeti oktatáshoz képekkel. Kisededovó-intézetek, magán-, köznevelők s növeldek, valamint népiskolák és elemi tanodák használatára Herrman Ferenc a „Harminc kézipáros“-t tartalmazó (eszlingi Schreiber-féle) művének magyarázata után fordítva és hasznos ismeretekkel bővítve, 255 fametszvénynyel. Fűzve. 1 frt 20 kr.

A „Szemléltetési oktatás képekben“ című munkának, (mely számos iskolában használatban van) ezen értelmezése és magyarázata minden tanító számára nélkülözhetlen. A technikai kifejezések német nyelven is ki vannak téve.

KUTTNER Sándor. Honisme, Ungarische Vaterlandskunde. Mit einem Anhang: die deutsch-slavischen Länder der österreichisch-ungarischen Monarchie. Fünfte vermehrte Auflage. Mit einer Karte von Ungarn. Ung.-deutsch geheftet 50 kr.
— Erster Unterricht in der **Erdbeschreibung.** (Zweite deutsche Separatausgabe.) In Fragen und Antworten. Preis gebunden 50 kr.

KUTTNER Sándor. A magyar irodalomtörténet rövid vázlata. Polgári tanodák és magániskolák számára. (Ungarisch-deutsche Ausgabe). Preis 20 kr.

A Kuttner-féle tankönyvek minden utánzás daczára még mindig közkedvezésben részesülnek. Ezzel egyszersmind a tisztelt tanító és igazgató uraknak, ugyszintén az iskolaszékeknek legforróbb köszönetet mondok, kiknek támogatásával sikerült a német „általános földíratot“ majdnem minden magyarországi és sok ausztriai iskolába bevezetnem. A német kiadás már a 2-ik, a magyar pedig a 16-ik kiadásban jelent meg. Vegyes tannyelvű iskoláinknak különösen a magyar-német kiadások ajánlhatók.

Palaestina földrajza a magas helytartótanács és hercegprimás ő Eminentiaájától különösen ajánlatott.

Hálával vagyok minden megjegyzés- és kiigazításért földrajzi kiadványaimnál, és azokat a legpontosabban felhasználom.

KÖRNYEI János (néhai királyi tanácsos és tanfelügyelő). Gyakorlati közönséges **irálytan** különös tekintettel a levélírára és a közéletben előforduló polgári ügyiratokra. Tanodai és magán használatra. Füzve 88 kr.

Környei irálytana azon kevés munkák egyike, melyekből valóban meglehet a levélírást és irályt tanulni, valamint szavalója a legjobb darabokat tartalmazza a szavalatra és könyv nélküli tanulásra.

— **Magyar szavaló.** Jelesb íróink műveiből összeválogatva. I. rész, füzve 40 kr.
II. rész füzve 60 kr.
Mindkét rész egybekötve 1 frt.

— **A magyar irodalom** történetének vázlata. H a r m a d i k javított és bővített kiadás 1 frt.

Rövid foglalatban a magyar irodalom legfontosabb részét tartalmazza és mindenütt az iskola céljai vétettek első sorban figyelembe.

Ifjusági könyvek.

Album az ifjuság számára. Album für die Jugend. Magyar és német szöveggel és diszes képekkel. (84 l. 4-rét). Kemény kötésben 1 frt 20 kr.

ANDERSEN meséi, ford. Szendrey Julia. (153 l. 16-rét). Kemény kötésben 50 kr.

Finom kötve aranyvágással 1 frt 20 kr.

— **Ujabb meséi és képei.** Ford. Czanyuga J. Fametszvényekkel. Kem. köt. 50 kr.

Finom kötésben, aranyvágással. 1 frt 20 kr.

HÖCKER O. Tedd a helyest és ne tarts senkitől. 4 acélmetszettel. 50 kr.

BOROSS Mihály. Attila, a hun király. Történeti kép. Francia eredetiből. (98 lap 16-rét). Kemény borítékban 40 kr.

Gyermek-színház. Tartalma: I. Marcipán hercegnő. II. A négerleány. III. Az árva fiu. (95 l. 16-rét) Kemény borítékban 50 kr.

HOFFMANN Fer. Az árvák. Elbeszélés az ifjuság számára. Ford. Remellay G. Négy acélmetszettel. (1 l. 16-rét.) Kemény borítékban 50 kr.

— **Bátya és öcs.** Elbeszélés. 4 acélmetszettel. 50 kr.

— **A látszat csal.** Elbeszélés. 4 acélm. 50 kr.

— **A sírból.** Elbeszélés. 4 acélm. 50 kr.

— **Négerélet.** Elbeszélés. Ford. Birly Paulina. 4 acélmetszettel. 50 kr.

— **Tiszteljed atyádat és anyádat.** Elbeszélés az ifjuság számára. Ford. Szabó A. 4 acélmetszettel. (85 l. 16-rét). Kemény borítékban 50 kr.

— **A bankjegyek.** Elbeszélés az ifj. számára. Ford. Szabó A. 4 acélmetszettel. (126 l. 16-rét). Kemény borítékban. 50 kr.

— **Nemezis.** Elbeszélés az ifjuság számára. 4 acélmetszettel. (91 l. 16-rét.) Kemény borítékban. 50 kr.

— **Báró Vignerolles,** vagy: A milyen az ur, olyan a szolga. Elbeszélés az ifjuság számára, 4 acélmetszettel. (110 l. 16-rét). Kemény borítékban 50 kr.

Képek a nézeti oktatáshoz. 300 teremtményt és tárgyat tartalmazó 30 színezett táblán. 3 frt 20 kr.

RÁNTÁSI J. Mariska, a kis pesti szakácsnő. Jó kis leányok számára. 50 kr.